

D 97/38
1935

WOLNOSCI BŁYSKA ZORZA

AK DZIENNIK RADIOWY XVII

Warszawa

21 września 1944

Nr 53

SZYBKI ROZWOJ OPERACJI NA ZACHODZIE

Czołowym wydarzeniem frontu zachodniego jest niezwykle szybki marsz oddziałów 2-ej armii bryt. wgląd Holandii. Brytyjczycy dotarli do miasta Nijmegen, gdzie toczą się walki uliczne. O 15 km na północ od tego miasta brytyjskie formacje pancerne walczą koło Arnhem. Komunikat niemiecki potwierdza te sukcesy, pisząc, że z rej. Eindhoven nplskie formacje piechoty i czołgów uderzały dalej w kierunku półn.-wsch. Ponieważ komunikat niem. podaje dalej, że „w środkowej Holandii koncentryczne ataki naszych oddziałów zacieśniały w dalszym ciągu teren w okolicy Arnhem, zajęty przez desant powietrzny npla”, przypuszczając należy, że w rej. tego miasta nastąpiło podane wczoraj połączenie wojsk brytyjskich z oddziałami spadochronowymi 1-ej armii powietrznej, która lądowała w Holandii. Dotarcie oddziałów bryt. do Renu na wysokości Nijmegen grozi oskrzydleniem niem. wojsk, które pozostały w zach. Holandii. Niektóre z tych oddziałów próbują wycofać się przez dolny Ren. Klin, który utworzyła 2-ga armia bryt. posiada szerokość 25 km, oba jego skrzydła broniące są przez wojska pancerne i lotnictwo. Niemcy dokonali bezskutecznego ataku lotniczego na Eindhoven, pragnąc przerwać drogi zaopatrzenia dla 2-ej armii bryt. O operacjach 1-ej armii powietrznej podano krótko, że rozwijają się one pomyślnie. Na granicy belgijsko-holenderskiej wojska kanadyjskie i polskie, które przekroczyły kanał Skaldy, posuwają się naprzód na półn. od Gandawy i zamykają drogę od-

wrotu wojskom niem., które znajdują się między Antwerpią i Zeebrügge. W ramach likwidacji niem. punktów oporu w portach kanału La Manche dokonano 2 i pół godzinnego nalotu na Calais oraz rozpoczęto szturm na całkowicie otoczoną Dunkierkę. W twierdzy i porcie Brest ustał wszelki zorganizowany opór niem., do czego przyczyniła się zresztą komunikat niemiecki, wzięto tu do niewoli 17 tysięcy Niemców. Na półn.-wschód od Maastricht wojska 2-ej armii bryt. zajęły miasto holend. Limburg. W rej. Akwizgranu oddziały 1-ej armii amer. toczą zacietężone walki ze sławiającym opór nplem Niemcy dokonują zniszczeń w samym mieście, przygotowując się widać do oddania tego punktu oporu. Na płd. od Akwizgranu trwają ciężkie walki uliczne o miasto Stolberg. Komunikat niem. powiada o tym odcinku, że na półn.-zach. od Akwizgranu, dzięki silnemu poparciu czołgów, npl zdołał dokonać włamania. Na wschód od Mozeli gdzie operuje 3-cia armia amerykańska, trwa zacięta walka na ulicach m. Chateau-Salins, leżącego na półn.-wsch. od Nancy. Bardziej na płd. toczyła się zacięta bitwa czołgów, w wyniku której Amerykanie zwyciężyli sobie w okolicy Epinal nowe przejście przez Mozelę. Na całym froncie zach. wzięto do niewoli 457.000 Niemców.

Jeden z korespondentów przykwaterze głównej, opisując wydarzenia frontowe twierdzi, że w najbliższym czasie należy oczekiwać b. ważnych wydarzeń, bowiem bitwa, która się toczy na zachodzie weszła w końcowe stadium.

OSŁABIENIE DZIAŁALNOŚCI LOTNICTWA NIEMIECKIEGO

Komunikat gen. Bora r 19.9.44 r.

Obustronna działalność patroli. W nocy działania lokalne. Silny ogień ciężkiej artylerii i miotaczy min na płd. część śródmieścia. Już drugi dzień Warszawa nie jest bombardowana przez lotnictwo niem., dzięki interwencji sow. myśliwców. Sow. artyleria i lotnictwo w dalszym ciągu ostrzeliwują niem. punkty oporu. Niemcy redukują obsadę swoich stanowisk, natomiast na Woli, Czyściem i Ochocie wprowadzają nowe oddziały. Nastroje w mieście wybitnie wzrosły, zwłaszcza w płn. części śródmieścia, gdzie podjęto znaczne ilości zrzutów amerykańskich.

„BŁYSKAWICA” PODAJE

Południowa część miasta jest pod ciągłym ostrzałem artylerii niem. W ogrodzie Sejmowym, na terenie szpitala św. Łazarza oraz w Łazienkach umieszczone są stanowiska artylerii niem. W ostatnich dniach sytuacja w Warszawie nie uległa zasadniczej zmianie. W dalszym ciągu niem. punkty oporu koncentrują się w Cytadeli, na dworcu Gdąńskim, części Powiśla, al. Szucha, ul. Rakowieckiej i na polu Mokońskim. Zaobserwowano wprowadzenie nowych niemieckich oddziałów zmotoryzowanych na Woli. Na Czerniakowie trwają walki. Ulica Chmielna i Sienna pod silnym ogniem moździerzy. Artyleria sow. ostrzeliwuje z kier. mostu kolejowego Cytadela, Powiśle, M-stwo Spr. Wojskowych, Al. Szucha, pl. Zbawiciela i okolice ul. Filtrywej. Ochota i zach. część miasta znajdowały się wczoraj pod zastaną dymną. Lotnictwo sow. bombardowało Boernerowo i fabrykę Gerlacha.

Wczoraj zginął podczas walk w Warszawie p.f.k. dr. Loth, prof. Uniwersytetu Warszawskiego,

PODZIĘKOWANIE PREMIERA MIKOŁAJCZYKA

W związku z pomocą, jaką w formie zrzutów udzieliło lotnictwo amerykańskie startujące z baz W. Brytanii, walczącej Warszawie, premier Mikołajczyk wysłał depezę do prez. Roosevelta, do ang. ministra lotnictwa Snelaire'a, do głównodowodzącego 8 i 9 amerykańskim korpusem powietrznym Spata, oraz do ambasadora W. Brytanii, w których wyraził podziękowanie za wysiłki i starania jakie w tej akcji wykazali lotnicy oraz dowódcy sprzymierzonych.

PRZEDSTAWICIEL POLSKI W UNRA

Na wniosek Wielkiej Brytanii Polska została przyjęta do Komitetu UNRA.

CZY WISŁA PRZEKROCZONA?

O fakcie przekroczenia Wisły na odcinku warszawskim przez wojska sowieckie powiadomil nas wczoraj wojenny komunikat niemiecki. Oto jego dosłowny tekst:

„Pod Warszawą próbował wróg pod osłoną sztucznej mgły przekroczyć Wisłę w licznych miejscach. Próby przeprawy zostały uderemnione, poszczególne grupy bojowe, które przedarły się na zach. brzeg Wisły zostały odcięte. Także na półn.-wsch. od miasta wielokrotnie powtarzane ataki bolszewików zostały zatrzymane przez ogień naszych oddziałów”.

Umiejętnie czytając sprylnie zredagowany tekst komunikatu, dowiadujemy się, że 1) czerwona armia rozpoczęła już w licznych miejscach akcję przeprowadzania swoich oddziałów na zachodni brzeg rzeki, 2) pewne oddziały zdołały już opanować i umocnić się na zdobytych przyczółkach, 3) wobec tego, że osobno mówi się o odcinku na północ od Warszawy, forsowanie Wisły odbywać się musiało na południe od stolicy.

O „udaremniionych próbach”, „odciętych oddziałach” i „zatrzymanych atakach” nastęchaliśmy się dosyć, czytając ostatnie sformułowania niemieckie. Tak się jakoś dziwnie składało, że w kilka dni potem przeciwna strona, ukończywszy swoje operacje na odcinku, o którym komunikat niemiecki wyrażał się w wyżej podany sposób, zawiadamiata o nowych sukcesach i postępach. Niema powodu sądzić, aby w rejonie Warszawy miało być inaczej.

Komunikat sowiecki na temat walk koło Warszawy nie zawiera żadnej wzmianki. Zdaje się, że wbrew naszym gorącym życzeniom, milczenie to będzie zachowane aż do samego końca, to znaczy do zdobycia Warszawy. Przykładem metod stosowanych przez dowództwo sowieckie może być dla nas ofensywa sowiecka na północy, gdzie przez 4 dni nie podawano żadnych informacji, mimo że czerwona armia przełamywała pozycje wroga na dziesiątkach kilometrów frontu, posuwając się naprzód przeszło pół setki kilometrów.

We Włoszech na ptn. od Florencji oddziały 5-jej armii ameryk. wdarły się w pozycje linii Gotów i przekroczyły główny łańcuch Apenin. Oddziały 8-jej armii bryt. obchodzą Rimini od zachodu. Powstańcy greccy zdobyli Larysę ważny węzeł kolejowy w półn. Grecji. Brytyjskie i amerykańskie okręty blokują Krelę i ostrzeliwują ogniem artylerii pokładowej ważne obiekty na wyspie. Z Sofii donoszą, że wojska marsz. Tito opanowały Monastyr, oraz 5 innych miast w Jugostawii. Połączone siły sprzym. oswobodziły na wybrzeżu Dalmateńskim szereg wysp, przyczem akcje przeciwko garnizonom niem. trwają dalej.

FRONT LOTNICZY

750 ciężkich bombowców z baz włoskich zaatakowało most kolejowy w Budapeszcie oraz inne mosty na ptn. i pld. od miasta. Bombardowano również dworce kolejowy w Budapeszcie. Średnie i lekkie bombowce sojusznice atakowały dworce na drodze między Akwizgranem a Koloną: Düren, Eszwarlen i Biburg. Bombowce ameryk. niszczyły linie komunik. w Jugostawii. Samoloty sow. atakowały Budapeszt, gdzie powstało 10 wielkich pożarów oraz słychać było głośne eksplozje oraz ważny węzeł kolejowy w Siedmiogrodzie Saturne. 750 bombowców bryt. bombardowało rafinerię nafty w Bratławie oraz lotniska na granicy czesko-austriackiej.

OFENZYWA W ESTONII I NA ŁOTWIE

Likwidacja oporu niemieckiego w państwach bałtyckich postępuje szybko naprzód.

Rozkazem dziennym skierowanym do marsz. Goworowa, marsz. Stalin zawiadomił, że wojska frontu Leningradzkiego przeszły do ofensywy z rejonu na północ od Dorpatu, przerwały silnie rozbudowane linie obronne npla i w ciągu 4 dni posunęły się naprzód o 70 klm, rozszerzając wyłom wzdłuż frontu do 120 klm. W toku ofensywy oswobodzono ponad 1500 miejscowości w tym większe Kalasz, Mustwee, Jegewo, Tichedo, Pulwere, Awinarwe, Mizawe i Weggewa. Jednocześnie na zachód od Narwy wojska frontu Leningradzkiego w toku walk ofensywnych w ciągu 2-ch dni posunęły się naprzód o 60 klm i zajęły ponad 300 miejscowości, w tym większe Sondę Wajnera, Wasknorwe.

Pozatym komunikat sow. podaje, że na ptn.-zach. i pld. od Włki, wojska sow. kontynuując ofensywę zajęły ponad 50 miejscowości m. in. Holdre, Kolpia i Zeni. Na wsch. od Rygi wojska sow. posunęły się naprzód i zajęły ponad 100 miejscowości, w tym większe: Sawas, Darnwijena, Łyzuns, Urieksti, Tyneraki. Na zach. od Mitawy wojska sow. skutecznie odparły ataki dużych sił piechoty i czołgów.

NA GRANICY CZESKIEJ

Na granicy polsko-czechosłowackiej armia sow. poczyniła dalsze postępy. Komunikat sow. podaje, że na pld. i pld.-wsch. od Krosna wojska sow. kontynuując ofensywę zajęły Lubatówkę, Rymanów, Biesko, Siniawę, Orzechowo, Puławy, Wistok Wielki, Jasiel i Czystą Górę.

NEUTRALNOŚĆ SZWECJI

Rząd Szwecji jest w posiadaniu wspólnego demarche ZSSR, USA i W. Brytanii co do zrewidowania jej dotychczasowego stosunku neutralności w odniesieniu do Niemiec. Koła polityczne Sztokholmu informują, że odpowiedź Szwecji nie jest odmowna choć usiłuje ona wykazać korzyści jakie płyną dla aliantów z jej dotychczasowego stanowiska.

- według informacji szwedzkich w miejscowości Uperstal, w trakcie przemówień Himmlera i Leya, podczas których ministrowie ci starali się zachęcić robotników do wysiłków i ofiar na wzór obrońców Stalingradu, słuchacze nie dopuścili do zakończenia wywodów wznosząc okrzyki -- precz!

- w Rzymie rozpoczął się dziś proces Piotra Carusa, dostojnika partii faszystowskiej, który odpowiada za masakrę 500 zakładników włoskich wydanych Niemcom. Przed rozprawą tłum złinczował głównego świadka szefa faszystowskiej milicji.

- rząd amerykański mianował nowych ambasadorów przy rządach belgijskim i holenderskim. Dokonano również zmian na stanowiskach ambasadorów amerykańskich przy innych rządach sojuszniczych m. inn. przy rządzie polskim.

- mer miasta Quebec podczas odbywającej się w tym mieście konferencji Churchill-Roosevelt, ogłosił odezwę, w której zapowiedział o sympatii ludności stolicy Kanady dla Warszawy.

- brytyjskie i amerykańskie oddziały, które wkraczają na teren Rzeszy wprowadzają tam rząd wojskowy. Przedstawiciele władz hitlerowskich z reguły pucieka i wraz z cofającym się wojskiem, a na urzędy powoływani są ludzie z przed regimu obecnego.

- Szwajcaria odesłała do Francji wszystkich Niemców, którzy uciekając przed wojskami sprzymierzonymi schronili się na terytorium Szwajcarii.

- według informacji kwatery lotniczej sprzymierzonych w ubiegły piątek bombardowany był ponownie w jednym z fiordów norweskiego pancernik niem. Tirpitz.

- wg. radia Tokio w najbliższym czasie należy oczekiwać inwazji na Filipiny. Owiadczone, że sytuacja jest krytyczna.

- premier Czechosłowacji Szramek oświadczył, że czechosłowacka dywizja pancerna została wprowadzona do działań na zachodzie.

- samoloty dywizjonu poznańskiego i utrańskiego zatopili 2 kieszonkowe okręty podwodne npla w rejs. Le Haire.

- rząd fiński zerwał stosunki dyplomatyczne i konsularne z Węgrami, Chorwacją i Słowacją. Do Finlandii przybyli już rosyjscy członkowie sojuszniczej komisji kontrolnej. W skład tej komisji wchodzi również brytyjczyk.

- w dniu wczorajszym przez radię z Londynu wygłosił przemówienie polski min. pracy Stańczyk. Przemówienie to skierowane było do robotników polskich we Francji, Belgii i Holandii.

POWRÓT DO ŁASK

Marszałek v. Runstaedt został ponownie mianowany głównodowodzącym frontu zach. Przed kilkoma miesiącami v. Runstaedt został usunięty, a jego stanowisko zajął gen. Kluge. Po tajemniczej śmierci gen. Kluge w kwaterze Hitlera dowództwo na zach. objął gen. SS. Model. V. Runstaedt usunięty został z dowództwa frontu zach. i popadł w niełaskę, kiedy w 10 punktach uzasadniał przewagę aliantów i niemożliwość zatrzymania ich nad Atlantykem.

Ostatnio w ręce sprzym. wpadł dokument, w którym marsz. Runstaedt przeczytuje 5 powodów klęski Niemiec. 1) Przewaga lotnicza państw sojuszniczych. 2) Stłeczne i powszechne zastosowanie oddziałów spadochronowych. 3) Należyte wsparcie wojsk lądowych przez marynarkę. 4) Znałomite wyszkolenie w dziedzinie wojskowości i świetna znajomość wybrzeża. 5) Szybkie osiągnięcie przewagi i nagromadzenie sprzętu w miejscach lądowania.

- Niemcy zaprzestali oblegać zamek królewski w Kopenhadze tłacząc się, że uczorajsza akcja polegała na nieporozumieniu. Radio duńskie zakomunikowało, że aresztowana policja duńska przewieziona została do specjalnego obozu w Niemczech.

KOMUNIKAT KOMENDY OBWODU

Sytuacja z dn. 20.9.'44.

Npl. nie naciera. Ogień art. przez cały dzień. Zniszczyliśmy 1 CKM, 1 moździerz i gniazdo oporu piechoty. Umocnienie stanowisk własnych. Dalsze zrzuły amunicji przyjęto.

Pojedynki art. przez Wisłę. Ogień art. sowieckiej kierowany przez nas. Lotnictwo sowieckie kilkakrotnie bombardowało Cytadelę, Dworzec Gdański, Instytut Chemiczny. Łączność z arm. sowiecką nawiązana. Niemcy minują tory kolejowe na zach. od Dw. Gd. Art. sowiecka zniszczyła 2 działa na Burakowie. Niemcy przegrupowali art. w godz. popołudniowych.

ZNAMIENNY ROZKAZ

Jak podaje radio Londyn, w ręce sprzymierzonych dostał się tajny rozkaz Hitlera skierowany do oficerów armii niemieckiej aby za wszelką cenę chronili swoje życie celem przygotowania III-jej wojny światowej.

KOMUNIKATY

Okręgowy Delegat Rządu R. P. na m. st. Warszawę zarządza: Wobec częstych wypadków kradzieży i rabunku dokonywanych w mieszkaniach i schronach, a w szczególności w lokalach częściowo lub całkowicie zrujnowanych i opuszczonych wskutek działań wojennych, jak również w domach czasowo pozostawionych opieki -- zarządzam, na mocy przysługujących mi uprawnień, co następuje:

1) Osoby schwytane na gorącym uczynku rabunku lub kradzieży z domów zniszczonych lub z pomieszczeń opuszczonych przez właścicieli wskutek działań wojennych podlegają karze śmierci. Takiemu samemu wymiarowi kary podlegają osoby, którym zostanie udowodniony udział w dokonywaniu przestępstwa a w szczególności nabywający lub przechowujący kradzione mienie.

2) Do orzekania powołane są Sądy Specjalne Rzeczypospolitej Polskiej. W wypadkach mniejszej wagi Prokurator Sądu Specjalnego może sprawę skierować do Komisji Sądowej. Komisja Sądowa orzeka w tych wypadkach karę aresztu i karę chłosty.

3) Rozporządzenie niniejsze obowiązuje od dnia jego ogłoszenia.

Komenda Placu ogłasza, że dowody osobiste następujących osób: Marciniak Edward --- Skotnicka 4, Kuczyński Konrad, Mieczysław --- Połocka 35-24, Miściorak Henryk --- motorniczy tramwajowy i Szałankiewicz Adam --- Podczaszyńskiego 35, są do odebrania w Komendzie Placu.

POKWITOWANIA

Kwatermistrz Komendy Obwodu kwituje z odbioru na fundusz prasowy: 500 zł pamięci Cezarego w trzydziestym dniu od Jego śmierci, 500 zł bezimiennie z Krasieńskiego 6 i 100 zł od p. Tadeusza, 2 paczki papieru od p. Edmunda Waltera, zwijka papieru od Boja i papier oraz bibuła od X.

POSZUKIWANIA

Plutonowy Budziszyn poszukuje żony Marii Frelik z dwoma córeczkami. Wiadomość: Krasieńskiego 20 pluton 234.